

(ciep geizgonq)

二、《达备之歌》
(一)《达备之歌》题解
这部悲歌叙述封建社会主人公达备的不幸婚姻——以家公家婆主宰达备夫妇婚姻为主线，贯穿整部悲歌始终。勤劳善良、聪明能干的壮族姑娘达备，嫁给李村的壮族小伙李玉便。婚后三四年间，达备里里外外一把手，农活家务样样干，夫妻恩爱，孝敬公婆。但心狠手辣的家公家婆却嫌达备娘家穷，就无中生有，无事生非，诽谤达备，嫁祸达备，棒打鸳鸯，硬把相亲相爱的达备夫妇生生拆散，驱赶达备出门，结束了她的婚姻，无辜的达备成了封建社会婚姻的牺牲品。达备被赶出婆家后，含冤负屈，悲愤交加，她就以壮族山歌中的勒脚歌形式（每组12句），来唱述自己的悲惨遭遇，字里行间饱含无比愤怒而无奈之情，对封建社会旧式婚姻进行了强烈控诉。歌词感情真挚，催人泪下，整部长歌就是一部控诉封建社会婚姻的血泪史！

(二)《达备之歌》译注	
FWEN DAXBEIH 达备之歌	
1	
Fwen hojcingz Dahbeih	达备①苦情歌，
Bae haq gvih yahgoeng	出嫁跪公婆；
Fouzguq deng cek vun	无故被拆婚，
Fwen song coenz lwnh rox	唱句诉苦歌。
①达备：古时一壮族女孩。达，是壮语“dah”的音译词，对同辈或小辈青少年女性称呼的词头；备，壮语“beih”的音译词，此作人名。	
Gingq vaih haih cingcin	镜破害青春，
Bienq mbaj mbin okbae	变蝴蝶飞出；
Fwen hojcingz Dahbeih	达备苦情歌，
Bae haq gvih yahgoeng	出嫁跪公婆。
Lwnh vunzbiengz caez ngeix	告诉众人议，

《Seiq Daih Fwencieg Bouxcuengh》

《壮族四大悲歌》

□ 关仕京 李守汉 整理翻译

Dauhleix doeng mbouj doeng Fouzguq deng cek vun Fwen song coenz lwnh rox	道理合不合； 无故被拆婚， 唱句诉苦歌。	Dwg fouzyienz fouzguq De gyaez fouq yiem gungz Gangj duhgou hojcingz Caenmingz heu Dahbeih	是无缘无故， 嫌贫爱富贵； 讲我的苦情， 真名叫达备。	6 Cejgimx guh moiz cam Daeuj daengz ranz aeu mingh Ndeiyak cungj aeu dingq Cix mbouj cinj gou naeuz	舅父到家来， 叫我安心脏； 我爸开八字， 这回命合上，
2 Ienqhoij coenz daihnyih(ngeih) Gou gwnvi daengz laj Daeuj guh seiq bi yah Mbouj ngeiz baz goeng ndek	怨悔第二句， 我到底吃亏； 来当媳四年， 不料公婆毁。	Gou bae haq coengz fou Dauq vit gou ngoenzneix Haq Nyawhbienz Mbanjleix Bawx cingqceij Daegnamz	我出嫁从夫， 今日把我退； 嫁李村玉便， 特南仔原配。	Ngoenz dak fwn dak ndit Mbouj sij vit gvaranz Cejgimx guh moiz cam Daeuj daengz ranz aeu mingh	被日晒雨淋， 也不丢家庭； 舅姐做媒婆， 到家要生辰。
Vah gangj song sam ngoenz Mbouj miz coenz ndeu dij Ienqhoij coenz daihnyih Gou gwnvi daengz laj	话讲两三天， 没一句实惠； 怨悔第二句， 我到底吃亏。	4 Daengjgonq seiq bi gyang Goeng daeuj cam it baez Naeuz mingh gou mbouj hab Couh haep bak mbouj gangj	在四年以前， 家公来一趟； 说我命不合， 就闭嘴不讲。	Aeu bae lawh dinfwngz Gou ciuhvunz cungj nyinh Ndeiyak cungj aeu dingq Cix mbouj cinj gou naeuz	娶去当劳力， 我一辈都认； 好坏都要听， 不让我吭声。
Ngoenzngoenz gou cungj daeuj Gangj gou mbouj baenz yah Seiq bi gonq okhaq Mbouj ngeiz baz goeng ndek	我天天都来， 讲我不贤惠； 来当媳四年， 不料公婆毁。	De yiem gungz gyaez fouq Naeuz mingh gou mbouj ngamj Daengjgonq seiq bi gyang Goeng daeuj cam it baez	他嫌贫爱富， 讲我命不当； 在四年以前， 家公来一趟。	7 Mingh hab cix daeuj coux Bohmeu gou mbouj lanz Caensim daeuj daengz ranz Yienghyiengh ganq ndaej daengz	命合就来娶， 我父母不拦； 真心到夫家， 样样都能干。
3 Gangj duhgou hojcingz Caenmingz heuh Dahbeih Haq Nyawhbienz Mbanjleix Bawx cingqceij④ Daegnamz⑤	讲我的苦情， 真名叫达备； 嫁李村②玉便， 特南仔原配。	Naeuz betcih mbouj doeng Yienz mbouj doeng nanz gap Naeuz mingh gou mbouj hab Couh haep bak mbouj gangj	讲八字不配， 缘不通难当； 说我命不合， 就闭嘴不讲。	Yienzlaiz gou goj siengj Buekmingh yiengq ranz sou Mingh hab cix daeuj coux Bohmeu gou mbouj lanz	我原来可想， 拼命为家干； 命合就来娶， 我父母不拦。
②李村：传说中李姓人建造的一壮族村庄。 ③玉便：壮族人，姓李，名玉便，李村人，达备的丈夫。 ④cingqceij(正子)：正宗的儿子。 ⑤Daegnamz(特南)：是李玉便父亲的乳名，亦即达备的家公。		5 Gvaq it bi seizgan Youh daeuj cam baez nyih Boh gou hai betcih Baezneix cix mingh hab	过一年时间， 又问第二趟； 我爹开八字， 这回命合上。	Vunz Mbanjleix goj rox Gou iloh gyaez gvan Caensim daeuj daengz ranz Yienghyiengh ganq daej daengz	李村人都知， 我与夫苦甘； 真心到夫家， 样样都能干。 (<i>caengz sat</i>)

Seizhah Daegbied Daez-fuengz Deng Ma Haeb Sieng

夏季特别提防被狗咬伤

Vunz baez deng ma haeb sieng roxnaeuz nyauj sieng naengnoh le, ndang vunz geizgonq ciengz raen loq ndat、naetnaiq、gyaeuj in、daengx ndang mbouj cwxcaih, lumjbaenz dwgliengz、sim fanz mbouj onj daengj; geizgyang fatangq youqgaenj, ciengz dwg lau raemx lau rumz, mwh raen raemx、dingqnyi raemx lae、gwn raemx seiz noh congghoz sousuk youqgaenj; danghnaeuz yw mbouj ndei, haeuj daengz geizmazmwnh seiz bouxvunz okyienh maezgae、daengx ndang deng gyad, youqgaenj seiz diemheiq sinhoj、sinzvanz hidungj hawnyieg caemhcaiq dai vunz.

Canghyw naeuz, danghnaeuz deng ma haeb sieng roxnaeuz nyauj sieng, aeu sikhaek yungh 20% raemxgenj fanfoek swiq baksieng, caenhliengh siucawz raemxmyaiz duzma, nyaenj lwed uq ok seuq, yungh 2% denjciuuj roxnaeuz 75% ciujcingh led baksieng, caemhcaiq sikhaek bae fangzyizcan ciepcungj gvangzgenj yizmyauz.

Boux Dungx Haw Mbouj Hab Gwn Lwghaemz

脾胃虚弱者不宜食用苦瓜

Lwghaemz singq haemz caep bingz, gwn de ndaej siq huj、siu hwngq、ik heiq、gaij hozhawq. Cunghyih nyinh-naeuz, boux caeuxgeiz bingh-nyouhdangz cujyau dwg yaem haw ndaw ndat, ciengz gamj-daengz hozhawq gwn raemx lai, ndigah, boux baenz bingh-nyouhdangz hix wnggai lai gwn di lwghaemz ndeu.

Hoeng, gwn lwghaemz hix aeu yawj vunz bae gwn, danghnaeuz mbouj dwg boux sim huj hoengh lai roxnaeuz boux baenz binghnyouhdangz gaenq fazcanj daengz heiq-yiengz mbouj gaeuq, roxnaeuz bingzseiz siuvaq goengnaengz mbouj ndei, dwg boux baenz cunghyih dungx haw haenx, cix mbouj hab gwn lwghaemz

daiq lai, gwn lai rox sieng simdaeuz caeuq goengnaengz aendungx.

MIz aen banhfap ndeu ndaej genjdanh duenq rox, danghnaeuz swdgeij bingzseiz siuvaq goengnaengz mbouj ndei, roxnaeuz naj linx haudamh, roxnaeuz meg diuq haemq nyieg, cix mbouj hab gwn lwghaemz daiq lai.

Deng CoemhsienG Gaej Gwn Raemxgoenj

烧伤者勿喝白开水

Danghnaeuz mbouj siuj-sim deng coemhsienG, mwngz ciengeiz gaej dandog gwn raemxgoenj. Ciuq baudauj, itbuen daeuj gangj, boux deng coemhsienG youqgaenj seiz ciengz gamjdaengz bak sauq linx hawq, neix dwg aenvih naengnoh deng coemhsienG gvaengh hung he le, raemx ndaw ndang daj baksieng iemq okdaeuj, hezyaz doekdaemq, raemx ndaw ndang sied bae lai. Bak hawqsauj youqgaenj, gangjmingz giz sieng couh yied

naek. Danghnaeuz dandog hawj de gwn raemxgoenj, gojnwngz rox yinxhwnj gij nungzdu luzvanaz ndaw lwed caenh-itbough doekdaemq, yinx baenz uk foegraemx roxnaeuz bwt gawh, youqgaenj seiz seng-mingh miz yungyiemj. Yienz-naeuz mbouj ndaej dandog gwn raemxgoenj, hoeng, ndaej gwn di yinjliu hamz miz gyu he, couhdwg moix 1000 hauzswnggh raemx dwk 3 gwz gyu、1.5 gwz siujshudaj roengzbae.